

Transitie Atelier voor Vrede en Vrijheid (werktitel)

Inhoud

Inleiding.....	1
1 Het thema voor dit jaar: Vrijheid in Beeld: expositie en educatie	1
Hoe gaan we het doen?.....	2
Mei 2019- september 2019: Afgekeurde Cartoons: wat is vrijheid	2
November 2019-januari 2020: Cartooning for peace & opening van Tribunaal.....	2
Februari 2020- september 2020: De nieuwe vrijheid	2
2. Educatie	3
3 Miniateliers voor dit jaar: Schoonhoven en Moordrecht.....	3
4: De nieuwe start in de Chocoladefabriek: Tribunaal, inrichting, collectie en belevingspaden	3
5: Een nieuwe start: een nieuwe naam en een nieuw gezicht.....	4
Conclusie	4

Inleiding

Het Atelier voor Vrede en Vrijheid is volop bezig om op een nieuwe wijze vrede en vrijheid in Gouda vorm te geven. Na 25 jaar verzetmuseum wordt nu collectie, educatie, expositie en organisatievorm veranderd en aangepast aan de 21^e eeuw. Zo kan het Atelier vanaf 2020 in haar nieuwe vorm van start. Hiervoor moet dit jaar echter al wel heel veel in gang gezet worden. Dat doen we op verschillende manieren. Ten eerste met onze eerste thematische project namelijk het project *Vrijheid in beeld* waarbij cartoons en de vrijheid van meningsuiting centraal staan. Dat project leidt in de komende twaalf maanden tot 3 exposities en bijbehorende educatieprojecten voor scholen in Gouda en de regio. Daarnaast geven we onze morele dilemmashow, het Tribunaal, opnieuw vorm op zo'n manier dat zowel kinderen als volwassenen dit op een goede wijze kunnen gebruiken. Tot slot werken we diverse pop-up plekken (mini-ateliers) uit in de regio en gaat een deel van de exposities ook door de regio heen reizen. Achter de schermen wordt daarnaast de collectie volledig doorgelicht en de presentatie ervan opnieuw vormgegeven, i.s.m. diverse partners, en wordt de businesscase, begroting en inrichting van de tweede etage van de Chocoladefabriek vormgegeven. Ook de verschillende belevingspaden die de vaste expositie van het Atelier gaan vormen moeten dit jaar worden uitgewerkt en vormgegeven. Om dit in goede banen te leiden en in 2020 klaar te zijn voor de opening van het nieuwe Atelier is het essentieel om dit jaar een extra inzet te plegen. Vandaar dat voor dit jaar net als vorig jaar er ruimte op de begroting is gemaakt voor een kwartiermaker en extra programmering. Zo kan het Atelier met voldoende mankracht toewerken naar een geslaagde opening en nu al laten zien op welke manier Vrede en Vrijheid in de 21^e eeuw in Gouda worden getoond.

1 Het thema voor dit jaar: Vrijheid in Beeld: expositie en educatie

Het eerste project waarmee we het Atelier opnieuw op de kaart zetten is het Project Vrijheid in Beeld. In dit project werken we samen met Cartoon Movement, het grootste internationale platform voor politieke cartoons. We hebben besloten dit project gezamenlijk aan te gaan omdat vrijheid van meningsuiting en stimuleren van politieke tekenaars in elkaars verlengde liggen. Overal zijn tekenaars van spotprenten, ironische graphics en scherpe politieke cartoons zich zeer bewust van de gevaarlijke context waarin ze handelen. In de aanloop van 75 jaar vrijheid zijn er overal in Europa langs de Liberation Route grote vieringen, herdenkingen en

programma's. Wij willen hier een belangrijk aspect aan toevoegen door ons programma rondom hedendaagse vormen van vrijheid van meningsuiting. Daarom zetten we samen met het grootste internationale netwerk van cartoonisten, Cartoon Movement, Kunstmuseum Solingen en het V-fonds, in de aanloop naar 75 jaar vrede en vrijheid, een ambitieus programma op rondom de vrijheid van meningsuiting. We beginnen het programma 1 jaar voor de 75 jarige viering van onze vrijheid en laten gedurende het hele jaar verschillende aspecten terug komen. Dit doen we natuurlijk in Gouda, stad van vrijdenkers als Erasmus en Coornhert, stad van diverse religies en het humanisme.

Hoe gaan we het doen?

In 2019 en 2020 staan via drie exposities en educatieprogramma's in de Chocoladefabriek Gouda, cartoons rondom vrijheid en verzet centraal. Daarnaast wordt dit jaar het Tribunaal geopend, een interactief programma rondom morele dilemma's dat zowel voor educatie als andere bezoekers zal worden gebruikt. We beginnen dit jaar op 4 en 5 mei, zijn dan vervolgens rond Internationale dag van de Rechten van de Mensen, mensenrechten prominent aanwezig en tot slot rondom 4 en 5 mei volgend jaar. Als gast-curator treedt Tjeerd Royaads, founder van Cartoon Movement op. Organisatie wordt door Rik Winsemius en Patricia Olsthoorn verzorgd vanuit het nieuwe concept van Verzetsmuseum Zuid-Holland.

Mei 2019- september 2019: Afgekeurde Cartoons: wat is vrijheid

We starten dit jaar met een tentoonstelling van door kranten & websites afgekeurde cartoons uit de hele wereld van de cartoonisten van Cartoon Movement. De bezoeker kan bij deze tentoonstelling zelf aangegeven of hij de Cartoons terecht afgekeurd vindt of niet en volgt een route vanuit de start vanuit de ingang van de Chocoladefabriek naar boven. Via het bijgeleverde device leest de bezoeker tevens de reden van het weigeren van de cartoons. Hier zit tevens een lezingenprogramma rondom het tekenen van cartoons aan vast, waarin we samen met drie cartoonisten en de directeur van het Museum voor Entartete Kunst in Solingen, Rolf Jessewitch, kijken naar de grenzen van vrijheid van hedendaagse kunst. De tentoonstelling is van 5 mei tot 5 juni in Gouda te zien en gaat daarna op reis door het Groene Hart. Tot slot bieden we een educatieaanbod aan waarin groepen op school zelf aan de slag gaan met politieke tekeningen en kijken waar bij hun de grens zit aan een toelaatbare cartoon en waarom en samen het gesprek aangaan over de cartoons. Deze cartoons worden vervolgens in september tentoongesteld in de Chocoladefabriek Gouda.

November 2019-januari 2020: Cartooning for peace & opening van Tribunaal

Cartoon Movement en het Atelier voor Vrede en Vrijheid werken ondertussen achter de schermen aan *Het Tribunaal*: een interactieve opstelling waarin 9 morele dilemma's aan de hand van (getekende) films worden behandeld. Het is aan de bezoekers van het tribunaal zelf om deze morele dilemma's te beoordelen, waarna zij een profiel van hun morele keuzes mee krijgen. We koppelen de opening van het Tribunaal aan de een nieuwe tentoonstelling in de aanloop naar de week en dag van de mensenrechten. Dit is de tentoonstelling: Nieuwe kunst, Cartooning for Peace, die reeds in Solingen en in Mexico City te zien is geweest. Hierin worden cartoons over de hele wereld getoond met als thema vrede en vrijheid. Bij deze tentoonstelling zit wederom een educatiepakket voor scholen om aan de hand van cartoons op een treffende wijze helder te maken wat voor effect en belang het hebben en nakomen van mensenrechten heeft. De cartoons die hieruit voortkomen worden in januari weer tentoongesteld in de Chocoladefabriek in Gouda.

Februari 2020- september 2020: De nieuwe vrijheid

In 2020 werken we toe naar het de grootse afsluiting van het project. De speciaal voor het Atelier gemaakte expositie: de nieuwe vrijheid. We vragen de kunstenaars van Cartoon Movement om hun impressie van 21^e eeuwse vrijheid. Waar is vrijheid te vinden waar ging deze eerder verloren en waar staat die vrijheid nu juist onder druk. We combineren deze tentoonstelling met definitieve opening van de verbouwde Chocoladefabriek in Gouda en de nieuwe VR-experience over Vluchten en Vrijheid. Net als bij de andere programma's wordt hier een lezingencyclus en een schoolprogramma aan gekoppeld. Dit schoolprogramma zal reeds in februari starten, de opening van de tentoonstelling en de re-launch van het Atelier (werktitel) is op 5 mei om 10.00 als aanvang van de feestelijke 75-jarige bevrijding.

2. Educatie

Gedurende het jaar wordt educatie verzorgd voor de scholen uit Gouda en de regio. Met een groeiend team van een vaste educatief medewerkers en een handvol enthousiaste vrijwilligers kunnen we voor elke vraag een mooi afgestemd arrangement verzorgen. Op dit moment wordt er gebruik gemaakt van reeds bestaand educatiemateriaal en zijn we nieuwe werkvormen aan het testen op de doelgroep. De Stolpersteine wandeling, de Objectentafel en de huidige mobiele Tribunaal wordt op dit moment ingezet om aan de vraag naar educatie te voorzien. Via de Brede School wordt weer gewerkt aan jaarlijkse aanbod rond 4 & 5 mei wederom: het Stolpersteine project, gastspreker in de klas en het samenwerkingsproject met het Filmhuis op basis van de film Oorlogsgeheimen. Voor het educatieve project bij de cartoon-exhibits wordt ook een samenwerking aangegaan met diezelfde Brede School. Op die manier kunnen alle kinderen en jongeren van Gouda betrokken worden bij vraagstukken rondom democratie, vrede, vrijheid, mensenrechten en discriminatie. Daarnaast stimuleren wij bij al onze educatieve projecten zo veel mogelijk de 12-Century skills, met name het onderdeel kritisch nadenken en meningsvorming. Ook kan via de website nog steeds een aantal gratis educatiepakketten worden ingezet voor lessen op school.

In de oude situatie werd het merendeel van de kinderen aangetrokken vanuit het primair onderwijs. Er wordt nu actief gewerkt aan een ontwikkelen van educatief materiaal speciaal voor het middelbaar onderwijs en speciaal onderwijs. Actief wordt ingezet op de moeilijk te bereiken groep uit het VMBO. Er is reeds een try-out geweest waarbij een combinatie werd gemaakt van toneel en gesprek over dilemma's. In de nabije toekomst zal er ook een samenwerkingsproject met de Garenspeer worden gestart 'Show Yourself', waarbij jongeren met het thema diversiteit aan de slag gaan met het visualiseren of beschrijven van hun eigen wereld en hoe divers die is. Met de resultaten van de workshops (o.a. fotografie, tekstschrijven, songwriting en graffiti) zullen op diverse locaties te zien zijn en de start vormen van een debat over diversiteit op school. GoudApot heeft hier al een toezegging voor gedaan om dit project te mogen ontwikkelen.

3 Miniateliërs voor dit jaar: Schoonhoven en Moordrecht

Het Atelier gaat niet alleen over de nationale en internationale thema's maar stelt, naast het overkoepelende project, ook altijd 1 gemeenschap in het Groene Hart centraal waar een link zit tussen vrijheid, vrede en burgerschap. We beginnen daarbij met de Molukse gemeenschap in Moordrecht die als geen ander symbool staat voor al deze verschillende elementen. Zij hebben hier in Nederland op een eigen wijze hun eigen Molukse identiteit moeten combineren met een Nederlandse identiteit en burgerschap.

Net zoals we dit jaar een atelier rondom deze Molukse gemeenschap uitwerken in Moordrecht, willen we dat jaarlijks doen bij verschillende gemeenschappen in het Groene Hart, waarmee dan voor dat jaar de samenwerking ook opzoeken en kijken welke onderdelen we daarna standaard terug kunnen laten komen in de programmering van het atelier.

In Schoonhoven doen we dat dit jaar eigenlijk ook al met de tentoonstelling Schoonhoven in Oorlog, welke tot stand komt in samenwerking met het Historisch OntmoetingsPunt (HOP) en Streekarchief Midden-Holland. De tentoonstelling is als aanvulling op de eerste Open Joodse Huizedag / Huizen van Verzet in Schoonhoven. Hier wordt een klein tipje van de lokale geschiedenis opgelicht. De intentie is om ieder jaar, rond 4 & 5 mei een expositie te houden, waarin de regionale verhalen een hoofdrol krijgen.

4: De nieuwe start in de Chocoladefabriek: Tribunaal, inrichting, collectie en belevingspaden

Tot slot is er het grotere geheel dat dit jaar te gebeuren staat en op zich al een dagtaak op zichzelf is: de verhuizing naar de Chocoladefabriek. Er moet hier op een geheel nieuwe wijze een vaste presentatie worden ingeruimd in de vorm van belevingspaden, waarin de bezoeker burgerschap en vluchten echt kan beleven. Daarnaast moet er een logische combinatie worden gevonden van de nieuwe VR-mogelijkheden, de huidige collectie en onderzoek. Dit alles moet vervolgens zowel in het Nederlands als het Engels en Duits aanwezig zijn om zoveel mogelijk bezoekers aan het atelier te kunnen binden. Daarnaast moet de Vroman Vrede Route in samenwerking met de Vroman100 en de erven Vroman worden vormgegeven, het Tribunaal opnieuw worden

ontworpen en worden gekeken naar de wijze waarop frontoffice en backoffice gezamenlijk worden vormgegeven. Dit alles gebeurt in overleg met de partners, waarbij de bibliotheek en het verzetsmuseum het voortouw in nemen door ruimte vrij te maken voor twee kwartiermakers die hiermee aan de gang kunnen.

5: Een nieuwe start: een nieuwe naam en een nieuw gezicht

Achter de schermen wordt nu hard gewerkt aan een nieuwe naam en vormgeving, die passen bij de verbreding van de missie en doelstellingen. Hiervoor heeft de organisatie Bureau Vast uit Rotterdam in de armen genomen. Streven is om met de eerste tentoonstelling Grenzen aan Vrijheid, in mei 2019, te starten vanuit dit nieuwe profiel ... en met een nieuwe naam. Uiteraard gebeurt dit proces in nauw overleg met de andere partners en met het oogmerk dat we onderdeel worden van de gemeenschap in de Chocoladefabriek.

Conclusie

Het Atelier werkt met een bezetting van 2 betaalde FTE vast personeel, aangevuld met adviseurs op het gebied van ICT, communicatie en kwartiermakerschap, en nog eens 12 vrijwilligers tegelijkertijd aan:

- Een groot thematisch project met 3 exposities en educatieaanbod,
- Vormgeven van de start van het atelier in de Chocoladefabriek in 2020,
- Herontwikkeling de collectie en presentatie en reorganiseert de organisatie
- Versterking van haar invloed in de regio via het miniatelier
- Uitbreiding van het educatieve aanbod
- De ontwikkeling van een interactieve morele dilemma show

Daarmee wordt er gewaarborgd dat er volgend jaar een goede, sterke organisatie staat met een aantrekkelijk aanbod die het denken over vrijheid in de 21^e eeuw een belangrijke push kan geven. Dat kan echter alleen als in dit aanloopjaar deze transitie ook reeds mede wordt ondersteund met transitie gelden vanuit de gemeente, zodat de mankracht dit jaar behouden kan blijven om het atelier in 2020 een daverend succes te maken. We vragen u dan ook met klem om voor dit jaar de benodigde transitiegelden ter beschikking te stellen.